

Onder verdenking

Vorig jaar: Oskar, mijn minst favoriete zoon, komt zonder gebruik te maken van zijn knieën de trap af en eenmaal beneden wiegt hij zijn magere hoofd. Dat doet hij altijd, alsof het overal heel warm is. 'Ga toch eens sporten, man,' zeg ik. 'Je bent net zestien en je loopt als een wandelende tak. Een wandelende bezem.' Ik moet daar een beetje om lachen. Hij niet. Buiten klinkt een zacht aanhoudend gebonk, maar alleen omdat het zo doodstil is bij ons in huis. Freek, dat is mijn andere zoon, de oudste en de enige die nog wel eens voor een beetje opschudding zorgt, is ergens een klusje doen. Freek is een goeie jongen.

'Wat is dat voor herrie?'

'Dat buurmeisje zit weer tegen de muur aan te schoppen.' Ik zeg *sjuppen*, omdat het ik niet zo erg vind. Oskar schuift de serre deur open, kijkt even naar buiten, maar zegt niks. Laffe haas. Als dat buurmeisje ook maar een vermoeden heeft dat Freek thuis is durft ze die bal niet eens aan te raken. Oskar houdt iets in zijn handen. Een telefoon. De hele dag zit hij achter zijn computer met een koptelefoon op zijn hoofd, zo'n grote die ze in de bouw ook dragen. Als hij zich na uren weer eens van het scherm heeft losgetrokken, wat hij alleen lijkt te doen om te eten of te schijten, dan gaat hij meteen met dat ding zitten spelen. Ik kan me nauwelijks herinneren wanneer hij ons voor het laatst heeft aangekeken. Alleen houdt hij het apparaat nu niet vlak voor zijn neus, maar drukt hij het met vlakke hand tegen zijn been aan, alsof het niet gezien mag worden. 'Wat doe je?' vraag ik. Het is ongewoon gedrag.

Hij tikt met een nagel op het glazen scherm. 'Hebben jullie mijn telefoon gezien? Deze is van Freek.'

Kijk nou, mijn vrouw beweegt. Hele middagen kan Jacky – *Sjak* – haar mond dichthouden, maar toch neemt ze deel aan elk gesprek dat in ons huis plaatsvindt. 'Hij zal de verkeerde hebben meegenomen,' knarst ze, vanuit haar hoekje. Wat is ze nu weer aan het doen? Ze knipt iets uit een magazine.

'Ja, dat denk ik ook, ma. Dat denk ik ook.'

We zijn net een nieuw seizoen ingegaan en ik pas de decoratie in de vensterbank aan. Ik heb vanochtend de doos waar *WINTER* op staat, waar het ijsbaantje in zit, weer van zolder gehaald. De kabouters en de trolletjes ruim ik op. Ik weet dat Sjak naar me kijkt, want Oskar staat er nog steeds, maar ik ben bezig.

'Ik heb iets gezien,' zegt hij ineens heel direct. 'Ik ben echt niet nieuwsgierig. Maar dat ding lag daar ineens en hij vergeet hem anders nooit.'

Mijn vrouw heeft haar schaar neergelegd en huppelt op hem af. 'Dat mag niet, Oskar. Je mag niet aan zijn spullen komen.'

Ik rol met mijn ogen. Als ik me omdraai zie ik dat Oskar precies hetzelfde doet. Sjak staat nu naast hem, ze moet haar hoofd zowat in haar nek leggen om hem aan te kunnen kijken. 'Wat heb je gezien?' fluistert ze.

'Luister, ma. Hij heeft een of ander raar pak besteld. Het lijkt wel een boerka. Helemaal in het zwart.'

Het buurmeisje raakt ons raam. Mijn vrouw slaakt een gillette.

'Mens,' zeg ik.

Oskar laat ons een plaatje zien. 'Hier. Gewoon bij Wehkamp. *Gewaad*, noemen ze het. 49 euro.' Sjak kan het zogenaamd niet aanzien. Ik til de doos met trollen en kabouters op en zeg: 'Joh, weet jij veel.' Oskar grijpt namelijk alles aan

om Freek omlaag te halen. Ik pak de telefoon van mijn zoon uit de handen van mijn andere zoon en stop hem in een la. 'Bemoei je met je eigen zaken. Ook al heb je die niet.' Ik draag de doos waar *HERFST* op staat naar het zoldertje. Halverwege de trap draai ik me om. Van bovenaf gezien ziet het ijsbaantje er zo prachtig uit.

Als Oskar die middag weer thuiskomt, gebeurt er helemaal niks. Hij trekt een blikje fanta open, rookt een sigaretje in de tuin. Pas na het eten geef ik hem dat ding terug, anders wordt het allemaal weer veel te belangrijk gemaakt. Hij pakt hem over en kijkt mij aan. 'Pa,' zegt hij.

'Ja, jochie?'

'Je hebt toch niet lopen spieken?'

'Waarom zou ik.'

'Mensen zijn nieuwsgierig.'

'Kom op. Je bent mijn zoon.'

LENTE. De doos met de glazen zwaantjes, de madeliefjes. In het voorjaar had Freek een klusje in het buitenland. Opeens was hij een maand vertrokken.

Ik merkte het aan Sjak. Oskar was even wazig en lijdzaam als altijd, maar zij was dat gewaad van 49 euro niet vergeten. In het hoofd van de meeste mensen groeien alleen de zaken waar ze iets aan hebben. De mooie bloemen. Bij Sjak groeit het onkruid, de brandnetels. Zij besteedt alleen aandacht aan de dingen waar ze van in paniek raakt.

Op een avond, Freek was net een week weg, zocht ze naar haar leesbrilletje omdat ze op het internet wilde. Oskar moest zijn hele toernooi afbreken en plaats maken. 'Ik heb jou nog nooit achter dat ding zien zitten,' zei ik. Dat was ook zo. Haar wijsvinger hing kaarsrecht boven het toetsenbord en als ze weer een letter gevonden had, dook die als een naald in een naaimachine naar beneden. *Jihad*, ging ze googlen. Ze klikte wat aan, las een paar minuten, met haar neus zowat tegen het scherm en in één klap staken de brandnetels uit haar oren. Het ging van 'we moeten de alarmdiensten inschakelen' en 'we weten niet waar hij toe in staat is' tot 'jij zegt zelf altijd dat hij hyperintelligent is' en 'straks doet hij nog dit of dat'. Het leesbrilletje vloog door de lucht. Ik haalde maar een beetje mijn schouders op, ook al moest ik denken aan die keer dat we gingen zwemmen en Freek het water niet in wilde omdat er een Surinamertje in lag. Maar dat zei ik niet. In plaats daarvan masseerde ik haar schouders een beetje en zei dat het ook niet makkelijk is om je kinderen los te laten.

'Weet jij het?' vroeg ze aan mij. 'Weet jij wat-ie doet?'

'Ik heb het nooit gevraagd. Klusjes, zegt-ie.'

'Pa. Kijk.'

Oskar was weer achter zijn computer gaan zitten en op het scherm verschenen nu drie foto's van een man, een jongen eigenlijk, hooguit twintig, in een oude Toyota. Hij had een dun baardje en een doek om zijn haar, de gebouwen op de achtergrond hadden dezelfde geelbruine kleur als de weg waar hij op reed. Op foto twee hield hij een wijsvinger tegen zijn wenkbrauw, lachend naar de fotograaf. 'Dat doet Freek ook altijd,' zei Sjak angstig.

'Dat is hem niet. Freek heeft groene ogen.'

Op foto drie reed de jongen die Freek niet was, maar eerlijk gezegd wel op hem leek, het plaatje uit. Aan de trekhaak was een lichaam gebonden.

Half maart kwam hij thuis met een baard. Geen stoppelbaardje van drie-dagen zoals hij wel vaker heeft, net als de bondscoach, maar een echte. Doop hem in een pot latex en je kan met gemak een ruime huiskamer verven. Oskar stond meteen heel opzichtig met zijn wenkbrauwen te signaleren en met zijn vingers te draaien, zo van: ik zei het toch? Ik controleerde Freeks ogen, stiekem. Echt groen.

‘Waarom heb jij nou weer zo’n baard?’ vroeg ik, alsof ik het heel lollig vond allemaal.

‘Dat hoort,’ zei hij, meer niet.

Sjak zei al helemaal geen woord. Ze haalde slavinkjes uit de vriezer en stelde de magnetron in. Ze dekte de tafel en vroeg ons heel zachtjes de handen te wassen.

Freek vertelde dat hij veel contacten had gemaakt, dat alles in kannen en kruiken was. Hij kon er nog niet teveel over vertellen, maar hij had grote plannen en wij hoefden ons geen zorgen te maken. Ik wist dat als iemand dat zegt dat mijn vrouw zich dan juist zorgen gaat maken.

Hij bleef enkele dagen en zei toen dat het tijd was om uit huis te gaan. Gezien zijn leeftijd was ik het daar wel mee eens, zelf reed ik op mijn zeventiende al van Ridderkerk naar Rotterdam om pas met Kerst weer terug te komen, maar ik had een goeie reden: ik had werk én een meisje. Wij hadden geen enkel idee wat de vooruitzichten van Freek waren, alleen dat we ons geen zorgen hoefden te maken. En inmiddels zat ook mijn hoofd vol onkruid. Overwoekerd door brandnetels, distels en knalbesjes.

Wij zitten nu in een busje van het arrestatie team dat probeert het appartement van Freek binnen te gaan. Ik heb zelf aan de bel getrokken, vanochtend. Het is ruim twee maanden na de komst van *de baard*, zoals we hem nu thuis noemen en een week sinds hij uit huis ging.

‘Ja, goeiemorgen, u spreekt met Frans Slingelandt uit Rotterdam. Ik ben bang dat mijn zoon iets van plan is. Een tijdje geleden ging hij naar het buitenland, hij kwam terug met een baard en allemaal geheime zaken en vanochtend vond ik een tas vol elektrische kabels in de schuur. En hij heeft een boerka gekocht.’ Twintig minuten later stonden ze op de stoep. Geen politie: mannen in pak, maar zonder stropdas. Ze vroegen ons in rap tempo van alles waarvan we de helft niet begrepen, maar Sjak en ik antwoorden en knikten als plastic hondjes op de hoedenplank van een rijdende auto. Ze vroegen naar zijn karakter en dingen over zijn verleden, waar hij vroeger allemaal goed in was. Wat zijn politieke voorkeur was. ‘Die heeft hij niet,’ zei ik. ‘Hij heeft schijt aan die hoge heren in Den Haag.’ Ik heb ze toen ook nog maar verteld over dat Surinamertje in het zwembad, maar daar konden ze niet zoveel mee. Maar toen Oskar zei dat Freek een gruwelijke heeft aan Hollywood-films en de laatste weken nooit meer een biertje nam bij het eten, begonnen ze ineens driftig te bellen en vanaf dat moment leken ze ons eigenlijk een beetje te vergeten. Ik vroeg of ze die kabels in de schuur niet even wilde bekijken, maar daar hadden ze geen tijd voor. Sjak wees naar onze vensterbank. ‘De lente,’ zei ze. ‘De lente staat er nog.’

Er is al geschoten. ‘Waarschuwingsschoten,’ zei het agentje voorin dat van zijn oudere collega bij ons moest blijven. ‘Hij weet nu dat we er zijn.’

Ze staan zelfs op het dak en op het dak aan de overkant. Het appartement is op twee hoog, boven een ijzerwinkeltje. Ik ben er nooit binnen geweest. Dat was de moeite niet waard, zei Freek, er stond helemaal niks in.

‘Ze zijn al in het trappenhuis.’

Drie kerels in rode overall staan naast ons busje. Die zijn van de ijzerwinkel. Ze halen hun schouders op en wijzen naar boven. Een van hen beeld een baard uit en de andere twee doen nog een paar stapjes verder terug. De afkeer in hun ogen beledigt mij een beetje. Ik draai me af. In een hoek van het busje zie ik een lege huls liggen.

Er komen codes binnen over de radio. De verdachte is alleen, vang ik op, maar die codes begrijp ik niet. De agent voorin draait zich om en zegt dat hij via de achterkant probeert te ontsnappen.

‘En nu?’

‘Nu gaan ze achterom.’

Een rijtje van zeven ME’ers komt langs ons busje gemarcheerd, de voorste heeft een groot schild vast. Ze nemen kleine pasjes maar in zijn geheel bewegen ze opvallend snel, als een rups. Het is dreigend en lachwekkend tegelijk. Ze draaien een steegje in en verdwijnen uit zicht. Kort daarop wordt er een rookbom gegooid. Dan een aantal schoten. Sjak piept. Nog meer schoten, vijf of zes. Sjak huilt. En nu is het stil.

‘Ze hebben hem.’

Sjak rent de bus uit. Ze had al tegen ons gezegd dat ze hem er van langs zou geven als ze hem gepakt hadden. Oskar en ik hobbelen achter haar aan. Ik loop moeilijk, vocht in mijn knie, maar we hoeven gelukkig niet zo ver. Voor de ingang van het steegje zit ze op haar knieën. Krijsend heft ze haar handen naar de hemel. Als een moslima. Er komen twee gewone politieagenten aan met een brancard en een doek. Van de natte grond tillen ze het naakte lichaam van een jongen met een baard, een soort blote Jezus-pop, dat ze op de brancard leggen en bedekken met de doek.

DOODGESCHOTEN TERRORIST BLEEK PORNO REGISSEUR, kopte *De Telegraaf*. De politie noemde het een netwerk, maar het waren maar een paar filmpjes. Hij was pas net begonnen. Themaseks. Er was ook een filmpje van twee mannen verkleed als holbewoners. Allemaal homodringen. Die baard was omdat alle regisseurs hun baard laten staan. Die elektrische kabels hadden niks met bomgordels te maken, maar iets met *bondage*. We zagen ze terug in een film over een stel indianen die elkaar vastbonden aan totempalen. *Shot, cut and directed by F. G. Slingelandt*. Ze schoten hem in zijn been, hij viel van een brandtrap.

Overmorgen wordt hij begraven. Het wordt heel groots aangepakt allemaal, omdat er pers komt. De overheid betaalt. Ik ga een toespraak houden. Sjak kan dat niet en ik heb liever niet dat Oskar het doet, maar iemand moet het doen. Ik heb wel gevoel, heel veel zelfs, maar ik kan dat niet verwoorden. Ik zou het liefst nog mezelf toespreken. Vragen stellen aan mezelf. Maar wie moet mij die antwoorden dan geven? Wie legt mij uit waar ik precies bang voor ben?